
IZLOŽBENA I IZDAVAČKA DJELATNOST NARODNOG MUZEJA ZADAR U 2005. GODINI (UZ PREGLED EVIDENCIJE OVE DJELATNOSTI UNUTAR DOKUMENTACIJSKE SLUŽBE MUZEJA)

NATALI ČOP □ Narodni muzej Zadar, Zadar

Uvod. Narodni muzej Zadar opći je, kompleksni muzej, službeno osnovan u prosincu 1962. godine spajanjem samostalnih muzejsko-galerijskih institucija - Prirodoslovnog muzeja, Etnografskog muzeja, Galerije umjetnina, Muzeja grada Zadra i Muzeja revolucije u osnivanju, koji su danas odjeli Muzeja. Osim svog primarnog poslanja, koje se ostvaruje skupljanjem, čuvanjem i istraživanjem kulturne i prirodne baštine Zadra i okolne regije, Narodni je muzej već u prvoj godini osnutka započeo komunikaciju s publikom putem povremenih i stalnih izložbi te objavljivanjem različitih izdanja. Izložbe Muzeja organiziraju se na četiri lokacije na kojima su smješteni odjeli te u paviljonu Gradske lože. Prostorni problemi glavni su razlog nepostojanja stalnih postava pojedinih odjela. Kustosi taj nedostatak nadoknađuju organiziranjem većeg broja povremenih tematskih izložbi u godini.

Pregled izložbene i izdavačke djelatnosti Muzeja, s posebnim osvrtom na 2005. godinu

Godina 2005. u Narodnome muzeju Zadar bila je izuzetno bogata po izložbenoj i izdavačkoj djelatnosti. U izložbenim prostorima odjela organizirano je ukupno 29 izložbi, od čega 10 vanjskih, što znači da izložba nije financirana iz redovitog programa Muzeja, a kustosi nisu sudjelovali u stručnoj koncepciji, već je samo ustupljen prostor za izložbu i, eventualno, pružena tehnička pomoć pri njezinu postavljanju.

U organizaciji i suorganizaciji odjela Muzeja priređeno je ukupno 19 izložbi, od čega je Galerija umjetnina ostvarila 11 izložbi, Prirodoslovni odjel 3 izložbe, odjel Muzej grada Zadra 2 izložbe, Etnološki odjel i Dokumentacijska služba po jednu izložbu, a jedna izložba održana je u suorganizaciji Narodnog muzeja sa Zadarskom županijom.

Izdavačka djelatnost Muzeja u 2005. godini bilježi značajne projekte. Publicirano je 9 izdanja, od čega 5 kataloga, jedan deplijan, jedna knjiga u suizdanju, jedan zbornik radova i jedno elektroničko izdanje. Sva izdanja vezana su za izložbe (od toga se 2 izdanja odnose na 6 izložbi u sklopu 17. *Plavog salona*), a jedno izdanje je zbog tehničkih razloga objavljeno četiri godine nakon izložbe (knjiga *Narodne nošnje sjeverne Dalmacije*).

Odjel Galerija umjetnina. Odjel Galerija umjetnina Narodnog muzeja oduvijek je imao primat u izlagačkoj, pa i izdavačkoj djelatnosti, što proizlazi iz same naravi struke i vrste građe kojom se Odjel bavi. U prvim godinama nakon Drugoga svjetskog rata, kada se Zadar izdizao iz ruševina, općinske su vlasti odlučile osnovati prvu javnu galerijsku ustanovu u Zadru (osnovana 1948., samostalno djelovala do 1962.) koja će svojom tematikom obraditi našu bogatu likovnu baštinu i svoje djelovanje usmjeriti na upoznavanje širokih narodnih slojeva s tom umjetničkom baštinom.¹ Nakon što je u početku svoju prezentaciju bazirala na vlastitom fundusu, od 1952. pokreće svoju izlagačku misiju i u suradnji s raznim galerijskim i kulturnim institucijama u Jugoslaviji (ULUH-om, UNESCO-om, Modernom galerijom JAZU, Galerijom umjetnina u Splitu i Rijeci...) i samostalno organizira veći broj izložbi u godini. Od 1952. do 2005. evidentirano je ukupno 378 izložbi u organizaciji i suorganizaciji Galerije umjetnina.

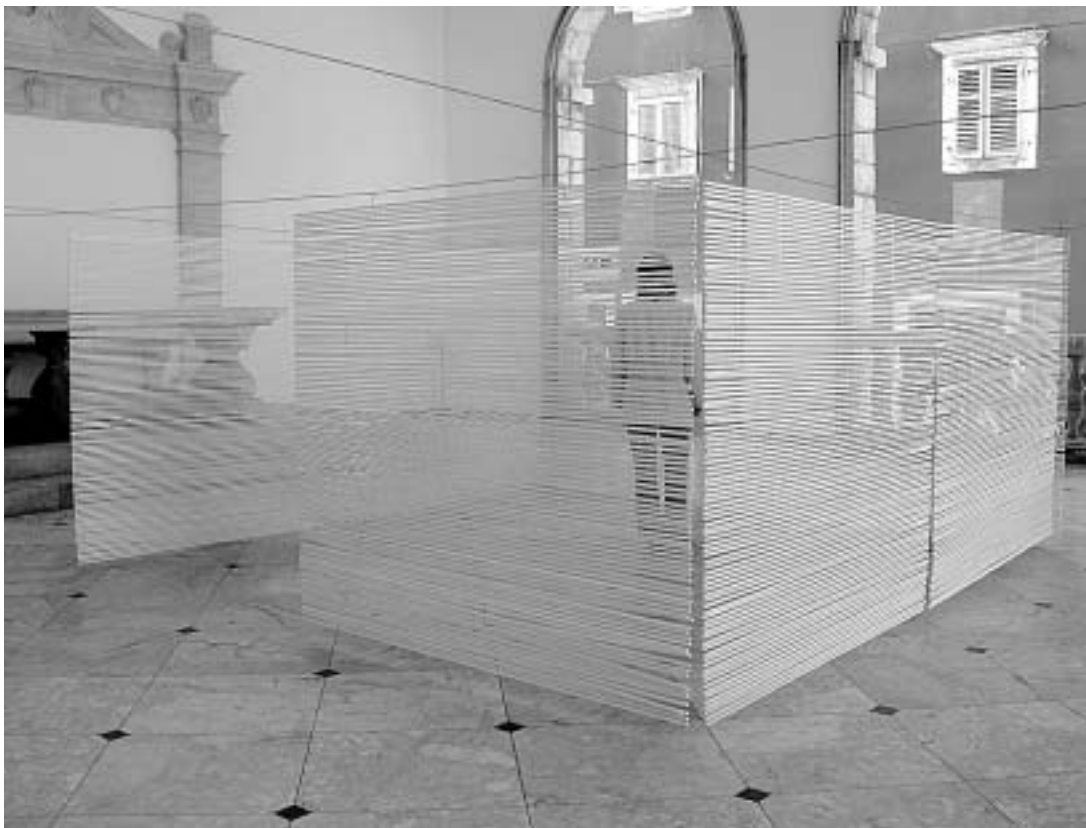
Od 1958. godine Galerija preuzima organizaciju međunarodne bijenalne izložbe umjetničke fotografije *Čovjek i more*, a od 1960. bijenale jugoslavenskog slikarstva *Plavi salon*. Danas su obje manifestacije dio kulturne tradicije i zaštitni znak ne samo Galerije umjetnina, već grada u cjelini. Tradiciju je stekao i *Salon mladih*, pokrenut 1977. godine u sklopu Pedagoške akademije likovnog smjera kao smotra kojom se promoviraju mladi i neafirmirani zadarski stvaratelji u mediju slikarstva, kiparstva, grafike, primijenjene umjetnosti i fotografije. Galerija preuzima organizaciju smotre 1980. godine, i otada izlagači stručnim žiriranjem dobivaju mogućnost samostalnog izlaganja na sljedećem *Salonu*.

Današnja voditeljica Galerije umjetnina Ljubica Srhoj-Čerina nastavlja galerijsko poslanje koje izložbenim programom sustavno prati razvoj hrvatske i zadarske likovne scene te godišnje nastoji retrospektivno i samostalno prezentirati eminentna imena hrvatske umjetnosti kao i značajne zadarske likovne stvaratelje.

S tim u vezi 1997. godine ponovno je otvoren privremeni stalni postav pod nazivom *Hrvatsko slikarstvo i kiparstvo 19. i 20. stoljeća*.² Postav čini izbor od 97 umjetnina iz galerijskog fundusa koje kronološkim slije-

¹ Separat iz Zbornika *Zadar*, 1964. Alfred Petričić, Galerija umjetnina u Zadru.

² Postav je raspoređen u pet izložbenih dvorana od 241 m², što je ujedno i cjelokupni izložbeni prostor Galerije umjetnina te se pri organiziranju ostalih povremenih izložbi postav mora spremati u depoe.

dom prikazuju razvoj hrvatske umjetnosti i zadarskih likovnih djelatnika od 19. st. do 80-ih godina 20. st. (a stilski obuhvaćaju akademizam zadarskog slikara Franje Salghettija Driolija i historijsko slikarstvo s kraja 19. st., dio slikara Zagrebačke šarene škole, intimizam i poetski realizam iz prve polovine 20. st, različite umjetničke pravce iz druge polovice 20. st. (magični realizam, informel, apstraktno slikarstvo). Postav završava hiperrealizmom, angažiranom umjetnošću grupe *Biafra* iz 70-ih i postmodernim izričajem zadarskih slikara 80-ih godina).

U 2005. godini stalni se postav mogao razgledati od 21. travnja do 28. lipnja, kada je pohranjen u depo radi priprema *17. triennale Plavi salon*.

Pregled izložbi i izdanja Galerije umjetnina u 2005.

Prva u nizu galerijskih izložbi u 2005. godini bio je *11. Salon mladih*, održan u Galeriji umjetnina i Gradskoj loži od 10. veljače do 5. ožujka. Nakon jedanaestogodišnje pauze *Salon* je obnovljen 2000. godine kao bijenalna izložba mladih fotografa, a od 2005. godine obuhvaća i ostale likovne izričaje, vraćajući se koncepciji nekadašnjih *Salona*. Dominacija fotografskog medija nad ostalim likovnim stvaralaštvom specifična je pojava u Zadru. To posebno dolazi do izražaja u ratnom i poratnom razdoblju, kada stagnira likovna aktivnost, a pojavljuje se veći broj mladih fotografa koji su "zanat ispekli" radeći kao fotoreporteri u brojnim zadarskim tiskovnim medijima. Višegodišnje nepostojanje likovne scene navelo je organizatore smotre da ispitaju razinu

sl.1. Instalacija Ivane Franke, Gradska loža, 2005.

sl.2. Svjetlosna instalacija Viktora Popovića, 17. Triennale hrvatskog slikarstva Plavi salon, 2005.

kvalitete cjelokupnog likovnog stvaralaštva mladih zadarskih autora.

Izabrana su djela 19 autora koji su se javili na pozivni natječaj te su skupno izložena u prostoru Galerije umjetnina pod nazivom *11. Salon mladih / Zadarska situacija*. Uz već poznata fotoreporterska imena, posebnu pozornost na izložbi privukla je skupina autora kroz čija djela progovaraju, kako navodi voditeljica Čerina u tekstu kataloga, *individualna iskustva življenja i umjetničkih strategija, dosljedan koncept i disciplina...* Prva nagrada stručnog žirija - samostalna izložba na *12. Salonu mladih*, dodijeljena je Dubravki Vidović za dva rada kojima izražava *profinjenu proporciju prostora i lika u njemu*.³

U sklopu ovog Salona u Gradskoj se loži samostalno predstavio Goran Matošević, prvonagrađeni s *10*.

³ Ljubica Srhoj-Čerina, *11. Salon mladih/Zadarska situacija*, *11. Salon mladih, Zadar, 2005.*, str. 2.

sl.3. Samostalna izložba Nine Ivančić
17.P.S., Gradska loža, 2005.

sl.4. Samostalna izložba Duje Jurića,
Gradska loža, 2005.

sl.5. 11. Salon mladih / Zadarska situacija,
Galerija umjetnina, 2005.

Salona mladih, i to fotografskim ciklusom od 36 fotografija u boji o *Susku*, koje su objavljene u *National Geographicu*, u sklopu reportaže o tom otoku. Matoševićev rad pratimo od 9. i 10. *Salona*, kada mu je fotografski interes bio usmjeren na modnu fotografiju. Ovim je ciklusom pokazao zanimanje za svakodnevicu u fotoreporterskoj maniri.

Obje izložbe *Salona* prati jedinstveni katalog. U prvom dijelu kataloga je tekst autorice Ljubice Srhoj-Čerina koji prati skupnu izložbu - *Zadarska situacija* i analizira prošle smotre te propituje stanje hrvatske likovne scene, s posebnim osvrtom na najmlađi naraštaj zadarskih likovnih umjetnika koji upravo završavaju ili su završili studij u Hrvatskoj i inozemstvu. Slijedi pet kvalitetno reproduciranih fotografija nagrađenih izlagača i popis kataloških jedinica s kratkim biografijama. Drugi dio kataloga sadržava tekst kustosice Karmen Travirka Marčina uz samostalnu izložbu Gorana Matoševića, te dvije reproducirane fotografije. Prateći posljednja dva *Salona* i Matoševićev prijelaz iz modne u reportažnu fotografiju, autorica je stekla dojam o profiliranju mlade generacije zadarske fotografije koja *kroz lokalne teme progovara o univerzalnim životnim istinama*.⁴ Grafičko i likovno oblikovanje omota i kataloga povjereno je Viktoru Popoviću. Katalog je tiskan u nakladi od 400 komada, na 16 stranica 300-gramskog *mat kunstdruck* papira, uvezan spiralnim uvezom.

Izložbena ponuda 2005. godine obogaćena je značajnim, 17. po redu trijenalom hrvatskog slikarstva *Plavi salon*. Ta manifestacija od 70-ih godina postaje trijenalna, a revijalni salonski tip izlaganja slikarskih opusa vezanih za temu mora ustupio je mjesto većem broju individualnih izložbi i tematskih cjelina unutar istoga stilskog izraza. Od tada se i sačuvao osnovni cilj *Salona* - da se prate stilske, tematske i problemske mijene, nekad jugoslavenske, danas hrvatske likovne scene. Iako tradicionalno slikarska manifestacija, od 2002. prelazi granice slikarskog medija.

17. triennale hrvatskog slikarstva *Plavi salon ...ima za cilj prepoznati fenomen prijeloma stoljeća, odnosno zbiivanja u vremenu kasne postmoderne i javljanja tzv. neomoderne*.⁵

Ta je manifestacija konceptijski organizirana u dvije cjeline. U sklopu prve cjeline s nazivom *Neomoderna ili još jedan prijelom stoljeća* autora Vinka Srhoja u Galeriji umjetnina održana je skupna izložba od 18. kolovoza do 20. rujna te tri samostalne izložbe u Gradskoj loži.

U prvoj koncepciji *Plavog salona* izbornik je želio propitati status suvremenog slikarstva pa je pozvao umjetnike čija je likovna praksa iskoračila izvan tradicionalnog slikarstva i transformirala se uvodeći individualne pristupe neomodernizmu. Predstavljene autore ne veže zajednička ideja ili kolektivni projekt. Pojavu neomoderne izbornik je prepoznao u artefaktima Kristijana Kožula koji koketiraju između postmodernog kiča i popartističkih kutija - zamki. Minimalistička svjetlosna instalacija Viktora Popovića bliska je poetici *arte povera*, dok Ivan Skvrce neprivačan motiv šahtova u maniri neo pop-arta pretvara u oku ugodan motiv. Troslojne slike Danijele Pal tvore slikarsko-kompjutorski efekt, a kromatske prostorne slike Dubravke Rakoci imaju korijene u ranom postmodernističkom neo-geu. Ciklus slika Roberta Šimraka u neo-popartističkoj verziji donosi sablasne scene industrijskih postrojenja koje sugeriraju civilizaciju u propadanju.

U Gradskoj se loži od 18. kolovoza do 2. rujna u sklopu prve cjeline samostalno predstavila Nina Ivančić ciklusom slika s motivom zrakoplova čiji dizajn neodoljivo podsjeća na pop-art.

U Gradskoj loži od 5. do 18. rujna slijedi samostalna izložba mladog slikara Matka Vekića, čija je neomodernost izražena u ironičnosti motiva (svijet spektakla, mode i reklame).

Prva konceptijska cjelina završava samostalnom izložbom Duje Jurića u Gradskoj loži od 20. rujna do 2. listopada. Izloživši mobile i mobilne slike, izbornik je želio upozoriti na postmoderne potku u Jurićevu stvaralaštvu, ističući kako on geometrizmom propituje stilske i ornamentalne mogućnosti slike, a ne njezinu racionalističku podlogu svojstvenu modernizmu.

Druga konceptijska cjelina nazvana *Modernizacija moderne (Nova medijska praksa)* autorice Ljubice Srhoj-Čerina prezentira autore čija se umjetnička praksa ostvaruje u oprostorenju slike, tj. u preobrazbi prostora ambijentima, svjetlosnim instalacijama i videoinstalacijama. U Galeriji umjetnina od 6. do 20. listopada skupno su predstavljeni umjetnici koji svojim individualnim pristupima čine iskorak iz dvodimenzionalnog svijeta slike, ali se poetikama ne mogu svrstati pod zajednički nazivnik. Tako videorad Tomislava Brajnovića propituje odnos duhovnoga i materijalnoga u polaganom izgaranju drvene glave anđela. Dalibor Martinis u videoradu *Prizma* razrađuje odnos elektroničke slike i fizičkog svijeta, a interaktivnim uratkom *Koma* poziva gledatelja da pritiskom gumba izazove elektrošok kojim budi umjetnika iz dubokog sna u koji je zapao čitajući Plinija. Goran Petercol videoradom *Tanjur* tematizira svjetlo koje definira prostor i sjenu kao nusprodukt

⁴ Karmen Travirka Marčina, *Matoševićev foto-esej o Susku*, 11. *Salon mladih*, Zadar, 2005., str. 12.

⁵ Vinko Srhoj, *Neomoderna ili još jedan prijelom stoljeća*, 17. *Plavi salon*, radni materijal, Zadar 2005., str. 2.

svjetla, koja postaje konkretna forma. U interaktivnoj videoinstalaciji Ksenije Turčić, umjetničin izazovni monolog naglašava ograničenost medija i bezemotivnu, sebi okrenutu komunikaciju u softverskom okružju. Višekanalni videorad Sandre Sterle ironično komentira naivni optimizam koji postoji u vezi europskih integracija, ostavljajući kod gledatelja osjećaj tjeskobe. Koristeći se fotografijom, *ready madeom* i zvukom, Mirjana Vodopija ostvarila je ambijent kojim izražava idealiziranu viziju prirode i vlastite osobe, stiliziranu do simbolike.

Samostalno izlažući u Gradskoj loži od 6. do 20. listopada, u sklopu te cjeline, mlada umjetnica Ivana Franke posebno je za taj prostor konstruirala transparentnu ambijentnu instalaciju *Raster*, kojom propituje granice naše vizualne percepcije i stvara subjektivan doživljaj prostora.

Trijenale završava samostalnim konceptualnim projektom mladog Zadrana Petra Stanovića pod nazivom *Architecton* osmišljenoga za prostor Gradske lože od 25. listopada do 11. studenog. Instalaciju tvori križ od crnoga i crvenog tepiha koji se vertikalno izdiže i izlazi izvan prostora Lože aludirajući na zemaljsku i nebesku sferu. Na otvorenju je instalacija bila upotpunjena videoprojkcijom uz zvukove hranjenja i scene iz filma *The Belly of an Architect*.

U povodu 17. *Plavog salona* publicirana su dva izdanja. Katalog je zbog tehničkih razloga otisnut uoči drugog dijela *Plavog salona*⁶, dok je otvorenje prve cjeline popraćeno radnim materijalom s tekstom Vinka Srhoja kojim objašnjava fenomene na prijelazu stoljeća i pojavu neomoderne u suvremenoj umjetnosti. Radni materijal sadržava devet crno-bijelih reprodukcija i biografije umjetnika predstavljenih skupno i samostalno unutar prve cjeline, te raspored izložbi i autora obiju cjelina. Radni materijal ima dvanaest jednostrano otisnutih stranica veličine A4 u spiralnom uzevu.

Katalog izložbe izdavački je projekt koji je uredila Ljubica Srhoj-Čerina. Autori i urednici izložbi tekstovima su iscrpno obradili obje konceptijske cjeline, uz osvrt na izložena djela svakoga pojedinog autora. Tekst Vinka Srhoja proširen je verzija teksta iz radnog materijala. Ljubica Srhoj-Čerina analizira promjenu

sl.6. Video instalacija Sandre Sterle, Galerija umjetnina, 2005.

sl.7. Interaktivni video rad *Koma*, Dalibora Martinisa, Galerija umjetnina, 2005.

prirode i egzistencije umjetničkog predmeta pod utjecajem novih medija i umjetničkih praksi, zaključujući kako upotrebom novih medija suvremeni umjetnik transformira stvarnost, stvara iluziju prostora, naraciju i metaforu. Tekstovi su prevedeni na engleski jezik i popraćeni manjim reprodukcijama u boji. Svaka cjelina završava serijom fotografija izloženih radova uz koji stoji naslov i ime autora. Autori fotografija su Zoran Alajbeg, Boris Cvjetanović, Robert Leš, Mladen Radolović Mrija i Fedor Vučemilović. Grafičko oblikovanje kataloga potpisuje Viktor Popović. Katalog je tiskan na 150-gramskom *mat kunstdruck* papiru, na 92 stranice, u 600 primjeraka.

U organizaciji Galerije umjetnina u Gradskoj loži od 19. srpnja do 7. kolovoza ostvarena je i izložba fotografija Marija Belića pod nazivom *Plitvice - gdje voda stvara kamen*. Izložbu prati deplijan s tekstom Antuna Travirke, dvije fotografije te popis izložbi i objavljenih fotografija autora.

Prirodoslovni odjel. Prirodoslovni odjel Narodnog muzeja sljednik je nekadašnjeg najstarijeg Prirodoslovnog muzeja na našem prostoru koji je osnovan 1905. godine. Selidbe muzeja i građe, ratne prilike i višegodišnja odsutnost stručnih voditelja uzrok su nekontinuiranog razvoja muzejskih djelatnosti, pa tako i izložbene i izdavačke. Prirodoslovni je odjel imao konstantno otvorenu stalnu izložbu od 1957. (tada još samostalan muzej) do 1975. godine, koja je prikazivala faunu Jadrana. Od povremenih izložbi od 1957. do kraja 2005. evidentirano je ukupno njih 28 u organizaciji i suorganizaciji Prirodoslovnog odjela.

Od 2002. Odjel vodi dr. sc. Snježana Vujčić-Karlo koja uz intenzivni istraživački rad na terenu i u zbirkama pokreće izložbenu djelatnost. Kako Odjel zbog skućenog prostora nema stalni postav, voditeljica nastoji bijenalno organizirati veliku tematsku stalnu izložbu koja na neki način nadomješta tu prazninu. Cilj tih izložbi je da se na edukativan način prikažu različite ekološke teme, zaštićena područja te raznolikost staništa biljnih i životinjskih vrsta s područja zadarske regije. Osim toga, u suradnji s prirodoslovnim muzejima iz drugih gradova razmjenjuju se povremene izložbe

⁶ Radi autentičnosti postava pojedinih in situ instalacija, fotografirane su u originalnom prostoru.

sl.8. Iz postava stalne izložbe *Park prirode Vransko jezero*

kojima se zadarska publika upoznaje s različitim prirodoslovnim temama iz ostalih dijelova Hrvatske. Samo od 2003. do kraja 2005. zabilježeno je 9 izložbi u organizaciji i suorganizaciji Prirodoslovnog odjela.

Pregled izložbi i izdanja Prirodoslovnog odjela u

2005. Kalendarska godina zaključena je otvorenjem stalne izložbe *Park prirode Vransko jezero*, 29. prosinca 2005. u organizaciji i prostoru Prirodoslovnog odjela. Autorstvo i koncepciju potpisuju voditeljica odjela Snježana Vujčić-Karlo i vanjski suradnici video umjetnik Vlado Zrnčić, akad. kipar Igor Maštruko i Iva Burčul, koji su i suautori vizualnog izgleda izložbe. Izložba je smještena u tri prostorije, od kojih su dvije pretvorene u diorame. U prvoj, ulaznoj prostoriji dočarana je dnevna atmosfera jezera putem uvećanih fotografija postavljenih poput traka od poda do stropa. Tu je smješten informatički punkt na kojemu se može razgledati interaktivni CD-ROM kataloga izložbe. Postav je podijeljen tako da prva diorama prikazuje kopnena staništa, a u drugoj su predstavljena staništa uz vodu i oko nje te krški oblici koji se pojavljuju na rubovima močvara. Kopneni kraljevnjaci predstavljani su dermoplastičnim preparatima vodozemaca, gmazova, ptica i sisavaca, dok su beskraljevnjaci predstavljani s 50 različitih suhih preparata kukaca. Faunu sisavaca na izložbi predstavljaju tipični primjerci za Dalmaciju (čagalj, vidra, lasica, jazavac, jež, tvor, lisica i dr.). Faunu vodozemaca Vranskog jezera također predstavljaju karakteristični

primjerci tipični za priobalje Jadrana (zelena krastača i zelena žaba). Bogata ornitofauna dočarana je sa 60 preparata ptica (zviždarka, mlakuša, siva i bijela čaplja, pozviždač, glavata patka, čubasti gnjurac, blistavi ibis, žutokljuni labud i druge vrste). Svi su preparati iz fundusa Prirodoslovnog odjela.

Atraktivnosti izložbe pridonosi zamračena atmosfera koja uvodi posjetitelja u prvu dioramu kroz crni natkriveni hodnik diskretno osvijetljen s pet *city light* fotografija tipičnih biljnih i životinjskih vrsta iz jezera. Daljnje kretanje posjetitelja po diorama teče vijugavom stazom naizmjenično uokvirenom snopovima visokih trski koje zaklanjaju pogled i svjetlo, te niskih trski koje otvaraju pogled prema postavljenim preparatima. Umjesto difuzne stropne rasvjete, nisko su postavljeni reflektori koji naglašavaju pojedine skupine preparata, čime je stvoren dramatičan izgled Vranskog jezera noću. Vijugava staza nastavlja se do polovice druge diorame, odakle posjetitelj ima pogled na simulirano jezero u kojemu voda leluja gibanjem skrivenih propelera. Jezero okružuje pješčana obala sa sitovima, trskom i umjetnom stijenom po kojima su raspoređeni preparati mnogih vrsta ptica, sisavaca, gmazova i vodozemaca. Živost statičnim preparatima daje osvijetljeni akvarij s ribama iz jezera, a tišina je razbijena zvučnom videoprojeksijom koja reproducira snimljene glasove ptica, dok *slide show* na zidu prikazuje scene s Vranskog jezera. Posjetitelj se može koristiti albumom sa slikovnim legendama izloženih preparata, uz koje je

sl.9. Dio postava izložbe *Olga Oštrić - prva etnologinja u sjevernoj Dalmaciji, prizemlje Gradske straže, 2005./2006.*

sl.10. Etnologinja Olga Oštrić

7 Godine 1992. Statutom se mijenja naziv odjela Etnografski u Etnološki.

naziv na hrvatskome i latinskom jeziku, a za detaljno upoznavanje hidrografskih, geomorfoloških i ekoloških obilježja toga parka prirode na raspolaganju je računalo za pregled CD-ROM-a kataloga izložbe. Sadržaj i opis digitalnog kataloga CD-ROM-a objavljen je u *Prinovama knjižnice MDC-a, 12(2)2005.*, str. 26.

U gotovo scenskom ambijentu, uporabom multimedije ostvarena je vrlo atraktivna izložba što dočarava to jedinstveno močvarno područje koje je stanište brojnih životinjskih i biljnih vrsta te zbog toga važno za očuvanje biološke raznolikosti. Izložba je namijenjena svim dobnim skupinama, ali je posebno edukativno usmjerena prema djeci kojoj je to možda prvi kontakt s mnogim životinjskim vrstama iz svijeta močvare.

U organizaciji Prirodoslovnog odjela od 6. travnja do 1. svibnja realizirana je izložba u splitskom Prirodoslovnom muzeju i Zoo vrtu pod nazivom *Zaštićena područja Zadarske županije - Paklenica i Telašćica*, što je kompilacija dviju izložbi predstavljenih u Zadru i Paklenici, a izložba *Svijet minerala* ostvarena je suorganizacijom udruge Nova Akropola, Prirodoslovnog muzeja i Zoo vrta Split i postavljena u Gradskoj loži od 20. lipnja do 16. srpnja.

Etnološki odjel. Etnografski je odjel⁷ osnovan 1945. godine, a za javnost je otvoren 1950. godine u Gradskoj straži i otada ima stalni postav koji se uz izmjene održao sve do ratne 1991. godine. Prva voditeljica odjela Olga Oštrić postav je bazirala na prezentaciji vrijednih originalnih artefakata dinarskoga i mediteranskog kulturnog kruga, skupljenih na terenu, darovanih ili otkupljenih od pojedinaca. Kako su se intenzivnim terenskim prikupljanjem zbirke popunjavale,

tako je i prikaz pojedinih tema u postavu postajao cjelovitiji. Današnja voditeljica odjela Jasenka Lulić Štorić 80-ih je godina izmijenila postav kako bi detaljnije prezentirala pojedine teme unutar etnologije tog područja, pri čemu su nastale tematske cjeline u postavu - svadbeni običaji, nakit i ukrašavanje. Od 2004. Odjel ponovno otvara vrata javnosti stalnom izložbom *Etnološke osobitosti sjeverne Dalmacije*, koja prezentacijom pojedinih ambijenata dočarava neke aspekte seoskog života jadranskoga i dinarskog područja (*kužina, konoba, kamara*).

U bazi za evidenciju izložbi počevši od 1962. do kraja 2005. zabilježene su ukupno 33 izložbe Etnografskog/Etnološkog odjela ostvarene samostalno ili suorganizacijom. Povremenim izložbama prezentirane su najznačajnije zbirke Odjela i problemski razrađene specifične etnološke teme tog kraja, a suradnjom sa stručnjacima izvan Zadra javnosti se prezentiraju i etnološka obilježja kultura ostalih dijelova Hrvatske.

Pregled izložbi i izdanja Etnološkog odjela u 2005.

Od 15. studenog 2005. do 31. siječnja 2006. voditeljica Odjela Jasenka Lulić Štorić u prizemlju Gradske straže priredila je izložbu *Olga Oštrić - prva etnologinja u sjevernoj Dalmaciji*. Izložba je svojevrsna posveta osobi koja je prva započela stručnu i znanstvenu obradu, organizirano prikupljanje i izlaganje predmeta tradicijske baštine u tom dijelu Hrvatske. Izložba putem uvećanih fotografija iz fototeke Odjela i iz privatne arhive na dokumentaran i kronološki način donosi događaje iz radnog vijeka prve etnologinje sjeverne Dalmacije. Poseban je naglasak na terenskom istraživačkom radu i na dokumentaciji koju je gospođa Oštrić

sl.11. Dio galerijskog stalnog postava, slikarstvo 19. stoljeća

sl.12. Dio postava stalne izložbe Muzeja grada Zadra *Uspomene iz jednog Zadra*

izuzetno detaljno vodila. Osim toga, izložen je i dio dokumentacijskog materijala, izdanja Odjela, popis etnoloških filmova, maketa i projekt zgrade Stare bolnice koja je bila planirana, ali to nikad nije ostvareno, za smještaj Odjela te pojedini predmeti iz fundusa. Izložbom koja daje biografski presjek kroz 40-godišnji rad više kustosice Olge Oštrić raspoznaje se vrstan muzealac, osoba koja je svoje profesionalne i osobne interese nesebično stavila u službu razvoja etnologije sjeverne Dalmacije. Na samom otvorenju izložbe organizirana je DVD projekcija s fotografijama iz radnog okružja gospođe Oštrić, koja ih je osobno popratila svojim komentarima.

Kruna izložbe je izdanje *Zbornik radova Olge Oštrić*. Riječ je o autorskom projektu mr. sc. Jasenke Lulić Štorić koja sumira muzejsku i istraživačko-terensku djelatnost pionirke etnologije sjeverne Dalmacije. Zbornik objedinjuje sve objavljene i neobjavljene stručne tekstove Olge Oštrić nastale tijekom bavljenja pojedinim etnološkim temama, a uz to su opisani svi etnološki filmovi snimljeni pod njezinim stručnim vodstvom, a priložene su i fotografije iz pojedinih faza njezina stručnog rada. Zbornik donosi dva autorska teksta i jedan razgovor s Olgom Oštrić. Uvodni tekst Jasenke Lulić Štorić esejistički je prikaz životnog puta i stručnog interesa i djelovanja gospođe Oštrić u specifičnom poslijeratnom vremenu sustavnih promjena tradicijske kulture zadarskog zaleđa i otoka. Tekst prati kataloški popis izloženih fotografija.

Tekst Šime Batovića prenesen je iz *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske br. 1/2, Zagreb 1988., str. 31-33*. a objavljen je uz 65. obljetnicu života i 40. obljetnicu stručnog rada Olge Oštrić. Uz biografiju je dan detaljan presjek njezina stručnog djelovanja od pripravnštva u zagrebačkome Etnografskom muzeju do umirovljenja u svojstvu više kustosice voditeljice Etnografskog odjela Narodnog muzeja Zadar. Naveden je popis objavljenih radova i broj predmeta po zbirkama u trenutku njezina umirovljenja.

Razgovor Sanje Potkonjak s Olgom Oštrić donosi nam dojamove "iz prve ruke" o njezinim profesionalnim iskustvima. Vođen 2005. u neformalnom ozračju, razgovor daje naslutiti da je riječ o vrlo otvorenoj i pristu-

pačnoj osobi, a nadasve o osobi koja je utkala svoj život u razvoj etnologije toga kraja. Zbornik je uredio i likovno opremio Antun Travirka. Pojedini su tekstovi prevedeni na engleski i francuski jezik. Zbornik je otisnut na 276 stranica u nakladi od 500 komada, a uvezan je u tvrde korice.

Etnološki je odjel u 2005. godini u suizdanju s Maticom hrvatske objavio i knjigu *Narodne nošnje sjeverne Dalmacije*, čiji je sadržaj opisan u publikaciji *Prinove knjižnice MDC-a, 12(2)2005.*, str. 31.

Odjel Muzej grada Zadra. To je formalno najmlađi odjel Narodnog muzeja koji svoje začetak ima u samostalnome Muzeju grada Zadra, osnovanome 1960. godine imenovanjem kustosice Sofije Petricioli, ali bez prostora za rad. Integracijom iz 1962. taj muzej mijenja naziv u Kulturno-historijski odjel i sve do 1992. godine djeluje u istim prostorima s Odjelom revolucije, a onda se oba stapaju u odjel Muzej grada Zadra.

Zbog prostornih problema Kulturno-historijski odjel nije imao stalni postav, što je voditeljica Petricioli nadomještala organiziranjem povremenih izložbi u prizemlju upravne zgrade u kojoj je odjel smješten. Tada su javnosti prezentirane sve vrijedne zbirke Odjela, kao i razne urbanističko-arhitektonske i kulturno-povijesne teme vezane za Zadar.

Odjel revolucije imao je postav od 1968. godine i on se prostirao na dva preostala kata zgrade, a bazirao se na prikazu Zadra i regije od narodnog preporoda do NOB-a.

Današnji odjel Muzej grada Zadra od 1998. godine ima stalnu izložbu *Uspomene iz jednog Zadra* autorâ Sofije Petricioli i Hrvoja Perice, koja je ambijentalno koncipirana uporabom stilske namještaja, slika, skulptura, inventara i dekora kojima se dočaravaju interijeri zadarskih kuća od renesanse do neostilova.

Prostorni i organizacijski problemi trebali bi se riješiti u skorijoj budućnosti adaptacijom kompleksa Kneževе i Providurove palače za potrebe Narodnog muzeja, čime bi se Odjelu konačno dao primjeren prostor za stalni postav i povremeno izlaganje, a povezanošću s ostalim odjelima Muzej bi zaživio kao jedinstveni organizam. S tim ciljem pokrenut je i ambiciozni projekt koji vodi dr.

Tomislav Šola, a trebao bi rezultirati stvaranjem novog muzeja kao središta komunikacije identiteta toga kraja.

U bazi za evidenciju izložbi od 1965. do kraja 2005. godine. zabilježeno je ukupno 78 izložbi u organizaciji i suorganizaciji nekadašnjeg Kulturno-historijskog odjela, Odjela revolucije i odjela Muzej grada Zadra.

Pregled izložbi odjela Muzej grada Zadra u 2005. Od 1. do 15. srpnja voditelj odjela Muzej grada Zadra Vladimir Alavanja organizirao je u prostoru mlina u Malom Lžu izložbu *Maslinarstvo otoka Lža*, na kojoj je posjetitelj mogao pratiti tehnologiju prerade maslina, a usput doznati nešto više o maslini kao biljci i maslinarstvu našeg kraja.

Suradnjom Odjela s Filatelističkim društvom u Gradskoj loži je od 21. do 27. studenog ostvarena izložba *Marke republike Hrvatske* kojom su predstavljene hrvatske poštanske marke od 1991. do 2005. Izložba je bila dio obilježavanja 60. obljetnice Hrvatskoga filatelističkog društva i proslave Dana grada Zadra.

Evidencija izložbi i izdavaštva u Dokumentacijskoj službi Muzeja. Dokumentacijska služba Narodnog muzeja Zadar osnovana je 2000. godine s ciljem organiziranja i planiranja dokumentacijskih poslova za sve odjele Muzeja, što obuhvaća vođenje glavnog popisa muzejskih predmeta, knjige ulaska i izlaska predmeta vođenjem i obradom svih fondova sekundarne dokumentacije. Od samog početka službe, kojoj sam voditelj, cilj mi je bio osnovati one fondove kojih u Muzeju do tada nije bilo, a bitni su za informacije o stručnom djelovanju Muzeja. Tako sam započela sustavno praćenje i dokumentiranje izložbene i izdavačke djelatnosti svih odjela Muzeja, vanjskih organizatora, suorganizatora i suizdavača.

Kada je 2002. godine donesen *Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* (NN, 108/2002.) postao mi je osnova u kategorizaciji podataka za dokumentiranje izložbene i izdavačke djelatnosti. Sljedeći korak bilo je kreiranje baze za evidenciju tih djelatnosti u Microsoftovoj aplikaciji Access koja nudi relacijske mogućnosti i prebacivanje podataka iz baze u neke druge aplikacije, ako bude potrebno. Baze su radene bez pomoći stručnjaka informatičara i zato su vrlo jednostavno strukturirane. Ipak, one za sada zadovoljavaju potrebe službe, olakšavaju unos, pregled i ispis podataka prema željenim kategorijama.

Organiziranog evidentiranja te djelatnosti u Muzeju do sada nije bilo već su voditelji odjela interno vodili evidencije o izložbama, što bi se na kraju godine u osnovnim crtama navelo u konačnom izvješću o radu Muzeja putem podataka kao što su naziv, mjesto i vrijeme održavanja izložbe i, eventualno vrsta i broj izložaka te broj posjetitelja.

Izdavačka se djelatnost do 2000. godine na isti način

sl.13 Dio postava retrospektivne izložbe *Izložbe i izdavaštvo 1983. - 2004.*, Gradska loža, 2005.

sumirala u konačnom godišnjem izvješću o radu Muzeja, uz navođenje podataka o naslovu izdanja i odjelu koji ga je uredio.

Radi prikupljanja što točnijih informacija, započeto je kvantitativno skupljanje kataloga, deplijana, knjiga, monografija, plakata, pozivnica i dokumentacijskog materijala o izložbama i izdavaštvu koji je bio razasut na četiri lokacije na kojima su smješteni muzejski odjeli i uprava. Pretražena je i arhiva muzejskih odjela, s posebnim osvrtom na godišnja izvješća o radu i korespondenciju, što je, uz kataloge, bio najtočniji izvor podataka. U Znanstvenoj knjižnici Zadar pregledana je lokalna periodika (*Narodni list i Zadarski list*), iz koje su skenirani novinski članci koji se odnose na navedene djelatnosti. Članci su naknadno obrađeni i uvršteni u fond hemeroteke.

Time je stvoren korpus dokumentacijskog materijala i pridruženih informacija koje su bile dovoljne da se kvalitativno obrade i usustave u bazi podataka, što je s vremenom rezultiralo idejom o organiziranju retrospektivne izložbe izdavačke i izložbene djelatnosti Muzeja od 1983. do 2004. godine.

Popis izložbi i izdanja od 1953.⁸ do 1983. godine, kako bivših samostalnih muzeja, tako i integriranoga Narodnog muzeja, objavio je nekadašnji voditelj Galerije umjetnina Antun Travirka u katalogu izložbe prigodom obilježavanja 150 godina organiziranog djelovanja zadarskih muzeja.⁹

U bazu za evidenciju izložbi najprije sam unijela podatke od 1983. do kraja 2004., za koje je razdoblje evidentirano ukupno 325 izložbi, od čega 211 u organizaciji odjela Muzeja, 70 izložbi u suorganizaciji muzeja s drugim organizatorima i 44 izložbe vanjskih organizatora.

Podaci s popisa prof. dr. Travirke za izložbe od 1953. do 1983. unose se u bazu postupno jer popis za to 30-godišnje razdoblje sadržava samo naslov ili autora izložbe, pa je potrebno detaljno istražiti arhivu i periodiku, te pronaći kataloge kako bi se upotpunili podaci i dao konačan broj izložbi. Taj popis ima ukupno 219 izložbi, ali pretražujući dostupnu dokumentaciju, uočeno je da ih je bilo i više.

Praćenje izdavačke djelatnosti Muzeja, kako je već

⁸ Prof. Travirka započinje popis izložbi s 1953. godinom, kada je zabilježeno organiziranje jedne izložbe tada samostalne institucije Galerije umjetnina.

⁹ Katalog izložbe Narodni muzej u Zadru 1832. - 1982., 1982.

navedeno, do 2000. nije se sustavno vodilo. Jedan od razloga je i nepostojanje središnje muzejske knjižnice i bibliotekara koji bi izdanja obrađivao prema bibliotečnim standardima. Danas je praćenje izdavaštva Muzeja povjereno dokumentacijskoj službi.

U bazi za dokumentiranje izdavaštva od 1954.¹⁰ do kraja 2004. godine evidentirano je ukupno 271 izdanje, što uključuje i suizdanja.

Kao što je u muzejskoj praksi i najčešći slučaj, najveći dio tih izdanja odnosi se na kataloge i deplijane koji prate izložbe. Postoje izdanja nevezana za izložbe, uglavnom knjige, monografije i zbornici u kojima autori na stručno-popularan ili znanstven način cjelovito obrađuju pojedine teme s područja likovnosti, arhitekture i urbanizma, kulturne povijesti, prirodoslovlja i etnologije Zadra i okolne regije.

Izložba i izdanje Dokumentacijske službe u 2005.

Iako rad te službe najčešće nije eksponiran prema van kao rad odjela Muzeja, to ne isključuje mogućnost prezentiranja rezultata rada putem izložbi. Izložba nazvana *Izložbe i izdavaštvo 1983. - 2004.* nastala je kao rezultat istraživanja izlagačke i izdavačke aktivnosti Muzeja. Retrospektivom otvorenom u Gradskoj loži od 24. ožujka do 8. travnja dan je kronološki presjek izložbene i izdavačke djelatnosti Muzeja u razdoblju od 1983. do 2004. prezentacijom svih izdanja Muzeja u tom razdoblju, plakatima koji se izdvajaju dizajnom te kaširanim posterima koji po godinama donose popis navedene djelatnosti, uz fotografije izložbi i uvećane novinske članke.

Izložbu prati istoimeni katalog s tekstom, kronološkim popisom izložbi i izdanja čija sam autorica. Katalog je opremljen s 27 fotografija, tiskan na 32 stranice u nakladi od 250 komada.

Osnovna uloga dokumentacijske službe jest prikupljanje, obrada i vođenje informacijsko-dokumentacijskih procesa svih stručnih djelatnosti Muzeja. Time Dokumentacijska služba postaje poveznica primarnih stručno-znanstvenih informacija o muzejskim zbirka s ostatkom muzejskih djelatnosti. Cilj stvaranja digitalnih baza za evidenciju izložbi i izdavaštva jest olakšati i automatizirati obrade tih fondova sekundarne dokumentacije upotrebom informatičke tehnologije, a u konačnici stvaranje strukturiranih izvora podataka i informacija koji svjedoče o komunikacijskome i edukacijskom poslanju proizišlom iz te muzejske djelatnosti.

Primljeno: 11. srpnja 2006.

¹⁰ Popis izdavaštva započinje s 1954. godinom, kada je tiskano prvo izdanje koje je pratilo izložbu, tada samostalne institucije Galerije umjetnina.

THE NATIONAL MUSEUM IN ZADAR - EXHIBITION AND PUBLISHING ACTIVITIES IN 2005

The National Museum in Zadar is a general and rather complex museum that was officially opened in 1962 with the fusion of several museum and gallery institutions - the natural history museum, the ethnography museum, the gallery of artworks, the museum of the city of Zadar and the museum of the revolution, all of which are today departments of the museum. As well as the primary mission, which is realised by the collection, keeping and investigation of the cultural and natural heritage of Zadar and surrounds, in the first year of its existence the National Museum started communications with the public via occasional and permanent exhibitions and the publication of various editions.

The exhibitions are organised at the four locations where the departments are quartered as well as in the pavilion of the city loggia. Reasons of space are the main cause of the absence of permanent displays of the separate departments. Curators endeavour to make good this drawback by organising a large number of occasional thematic exhibitions a year. This article by Natali Konatić Čop contains a review of all exhibition and publication activities of the National Museum in Zadar with a special reference to 2005.